

Translation

Rīgas V.

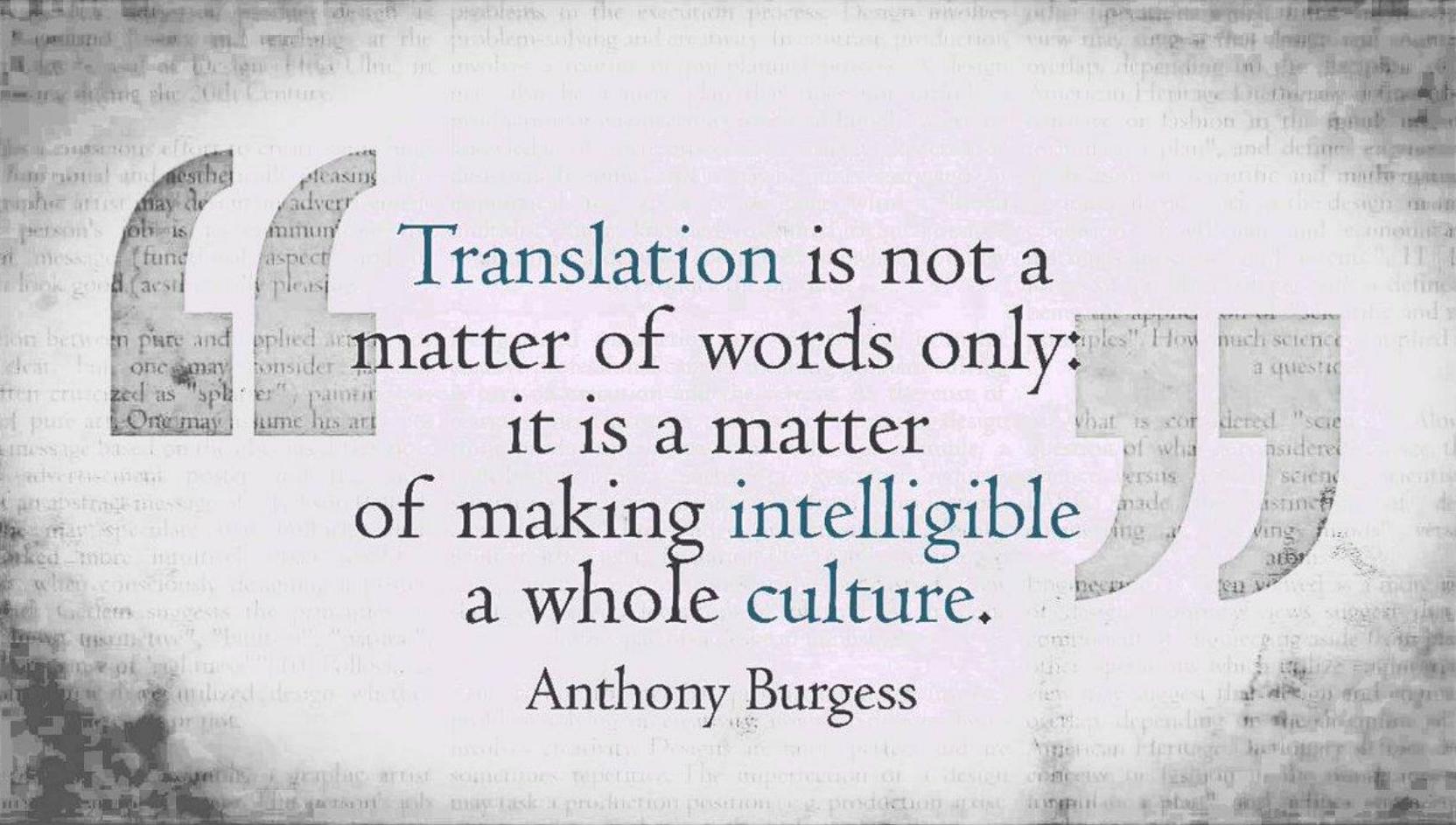
Sasniedzamie rezultāti svešvalodās

Svešvaloda I

- Analizē valodu lomu savas identitātes izveidē. Skaidro pretrunas un neskaidrības daudzvalodu saziņā. (VS.O.1.1.1.)
- Analizē un skaidro saziņas situācijas dalībnieku lomas un nolūkus (arī dailīliteratūrā un publicistikā). (VS.O.1.1.2.)
- Atpazīst dažādu valodu un stilu elementus un stereotipus tekstos, filmās, videomateriālos, diskutē par tiem un to izceļsmi. (VS.O.2.1.1.)
- Pārveido tekstu no viena veida citā atbilstoši auditorijas vajadzībām. (VS.O.2.2.2.)
- Nosaka un salīdzina teksteides līdzekļus (piemēram, salīdzinājumi dailīliteratūrā), kas veido teksta funkcionālo stilu attiecīgajā svešvalodā. (VS.O.2.2.4.)
- Izmanto zināšanas par vārdu daļām, lai atklātu nezināmo vārdu nozīmi un veidotu jaunus vārdus. (VS.O.3.2.2.)
- Salīdzina dažādu vārdu lomu teikumā, vārdu saskaņošanas un saistījuma veidus (piemēram, frāzes, vārdkopas) dzimtajā valodā un svešvalodā. (VS.O.3.2.3.)
- Izmanto dažādas vārdnīcas un tēzaurus, lai papildinātu savu vārdu krājumu. Kritiski izvērtē un radoši lieto savu vārdu krājumu personiskajā, sociālajā un lietišķajā saziņā. (VS.O.3.2.4.)
- Raksturo svešvalodas ritma un intonācijas atšķirības salīdzinājumā ar dzimto valodu, izmanto to savā runā un rakstos. Lieto pauzes un interpunkciju atbilstoši apgūstamās valodas normām. (VS.O.3.2.5.)

Svešvaloda II

- Mērķtiecīgi izmanto daudzvalodu vidi, lai veidotu savu lingvistisko identitāti. Skaidro, kā individuālā vērtību sistēma ietekmē valodu lomu sabiedrībā. (VS.O.1.1.1.)
- Analizē saziņas situācijā izmantotos valodas līdzekļus, lai noteiku un aprakstītu tās sociopolitisko kontekstu. (VS.O.1.1.2.)
- Pamana un analizē sociolingvistiskos elementus (t. sk. humoru, ironiju un sarkasmu) svešvalodā dažādos tekstos, filmās, videomateriālos un salīdzina tos ar dzimto valodu. (VS.O.2.1.1.)
- Kritiski izvēlas un prasmīgi izmanto dažādus tekstu veidus svešvalodā. Analizē sakarības pētāmo tekstu uzbūvē un dažādu informācijas attēlošanas veidu priekšrocības. (VS.O.2.2.2.)
- Nosaka un analizē teksteides līdzekļus (piemēram, salīdzina atsauces uz avotiem zinātniskajā un populārzinātniskajā stilā), kas veido teksta funkcionālo stilu attiecīgajā svešvalodā. (VS.O.2.2.4.)
- Izvērtē dažādu morfēmu lomu vārda nozīmes un funkcijas izmaiņā un radoši izmanto morfēmas savā vārdu krājuma paplašināšanā. (VS.O.3.2.2.)
- Analizē vārdu lomu, vārdu saskaņošanas un saistījuma veidus dažādās valodās. (VS.O.3.2.3.)
- Izmanto dažādu valodu vārdnīcas un korpusus savā vārdu krājuma bagātināšanai. Atšķir vārdu lietojumu tiešā un pārnestā nozīmē (piemēram, idiomās). (VS.O.3.2.4.)
- Saziņā sistēmiski izmanto svešvalodas izrunu, uzsvarus, ritmu un intonāciju, t. sk. izsakot dažādas emocijas un attieksmi. Lieto pauzes un interpunkciju atbilstoši saziņas mērķim. (VS.O.3.2.5.)

Translation is not a matter of words only: it is a matter of making intelligible a whole culture.

Anthony Burgess

The benefits of translation exercises for language learners

- learn and understand vocabulary, grammar, style
- forced to understand the intention of the writer
- make the translator aware of both his/her culture and source culture
- learn about historical changes in languages
- real life skill
- it can be fun

The benefits of translation exercises for language learners

Students are forced to work with two languages:

- source text (ST) in source language (SL)
- target text (TT) in target language (TL)

NOTE: the knowledge of the target language is as important as the knowledge of the source language.

- the way how the target text eventually shapes up is largely determined by its purpose

Three basic text types:

- Informative texts
 - the main function is to convey the information, e.g., *news items, scientific articles*
- Operative texts
 - the main function is to persuade the reader, e.g., *tourist brochures, manuals*
- Expressive texts
 - the main function is to communicate thoughts in a creative way, e.g., *fiction*

Expressive texts

- **Finished work must function as a literary text in the receiving culture.**
 - ✓ transfer the message of the source text and the specific way the message is expressed
 - ✓ the translated text should also be an independent, parallel work of art
 - ✓ loyal to the author

Expressive texts

Love is a Fallacy by Mac Shulman

- A college student makes a deal with his roommate. The main character gives his roommate a very fashionable racoon coat and in exchange gets his roommate's girlfriend Polly. While he finds that Polly has several qualities that he has imagined in his future wife, he also finds her dumb. Therefore, on their dates, he starts teaching her logical fallacies.
- *Can friends be traded?*
- *How to choose a person to marry?*
- *What is more important – appearance or intelligence?*
- *Should students outsmart their teachers?*

Expressive texts

Love is a Fallacy by Mac Shulman

Originally published in the June 1951.

Challenges:

- Colloquial language
- Slangs
- Idioms
- Phrasal verbs
- Words without equivalents in Latvian

"Gee, that was a delish dinner," she said as we left the restaurant.

Translation methods:

- **Word-for-word translation** (wording is kept the same as in SL and words are translated by their most common meanings, often out of context)
- **Literal translation** (SL grammatical constructions are converted to their nearest TL equivalents; words again are translated singly, out of context)

«It's the thing to do. Don't you want to be in the swim?»

- «Tas ir lieta, ko darīt. Ne tu gribi būt peldēt?»
- «Tā ir lieta, kas jādara. Vai tu negribi peldēt?»

- **faithful translation** (the translator attempts to produce the precise contextual meaning of the original within the constraints of the TL grammatical structures)
- **semantic translation** (translation attempts to reproduce the precise contextual meaning of the author. Rendering the author's original thought-processes in TL is considered more important than attempting to re-interpret SL)
- **adaptation** (The SL culture is converted to the TL culture and the text is rewritten)
- **free translation** (produces the translated text without the style, form, or content of the original text, allows considerable departures from ST)
- **idiomatic translation** (has the same meaning as the original text but it is expressed in the natural form of the receptors language; the meaning, not the form, is retained, prefers colloquialisms and idioms)
- **communicative translation** (that focuses on meeting the expectations of the readership. Correctness of the translation is determined by the extent to which the average reader will be likely to understand it correctly.)

- A good translation will probably be a combination of different methods.

Tips:

- ✓ **Remain truthful to the author.**
- ✓ Don't be afraid to make changes (in grammar, vocabulary, syntax, etc.).
- ✓ Think about the background of each character, age group, language style.
- ✓ Re-read the text – does it sound natural?

«It's the thing to do. Don't you want to be in the swim?»

A «Tā ir lieta, kas visiem vajadzīga. Vai tu negribi būt tāds kā pārējie?»

B «Tā tam jābūt. Vai tad tu negribi peldēt pa straumi?»

C «Visiem vajag šo mētelī. Kas tu gribi izlekt?»

D «Jenotādas mētelis ir obligāts. Vai tad tu nevēlies būt populārs?»

- A good translation will probably a combination of different methods.

Tips:

- ✓ Remain truthful to the author.
- ✓ Don't be afraid to make changes (in grammar, vocabulary, syntax, etc.).
- ✓ Think about the background of each character, age group, language style.
- ✓ Re-read the text – does it sound natural?

«It's the thing to do. Don't you want to be in the swim?»

A «Tā ir lieta, kas visiem vajadzīga. Vai tu negribi būt tāds kā pārējie?»

B «Tā tam jābūt. Vai tad tu negribi peldēt pa straumi?»

C «Visiem vajag šo mētelī. Kas tu gribi izlekt?»

D «Jenotādas mētelis ir obligāts. Vai tad tu nevēlies būt populārs?»

Vote

Which is the most successful translation?

Love is a Fallacy: Task 1

Source language

"Look," I said to **Petey** when I got back Monday morning. I threw open the suitcase and revealed the huge, hairy, gamy object that my father had worn in his **Stutz Bearcat** in 1925.

"Holy Toledo!" said Petey reverently.

He **plunged** his hands **into** the raccoon coat and then his face.

Target language

- "Skaties," es teicu **Pītijam**, pirmdienas rītā atgriežoties kopmītnēs. Es atvēru savu koferi un skatam pavērās milzīgs, spalvains, iesmacis objekts, kuru mans tēvs valkāja, braucot ar savu **amerikāņu sporta mašīnu** 1925. gadā.
- "**Dieviņ, tētiņ!**" godbijīgi teica Pītījs.
- Vispirms viņš **iegreemdēja** savas rokas jenotādas mētelī, pēc tam arī savu seju.

Love is a Fallacy: Task 1

Source language

- «It is the most **marvy** idea I've heard in years."

Target language

- Tā ir _____ ideja, ko esmu dzirdējusi pēdējo gadu laikā.

Rīgas Valsts 3. ģimnāzija

Love is a Fallacy: Task 1

Source language

- «It is the most **marvy** idea I've heard in years."

Target language

- Tā ir **visburvelīgākā** ideja, ko esmu dzirdējusi pēdējo gadu laikā.

Rīgas Valsts 3. ģimnāzija

Love is a Fallacy: Task 2

Take, for example, **Petey Burch** my roommate at the University of Minnesota. Same age, same background, but **dumb as an ox**. A nice enough fellow, you understand, but **nothing upstairs**. Emotional **type**. Unstable. Impressionable. Worst of all, a **faddist**. **Fads**, I submit, are the very negation of reason. To be **swept up** in every new craze that **comes along**, to surrender oneself to idiocy just because everybody else is doing it - this to me, is the acme of mindlessness. Not, however, to Petey.

- Translate the text in groups
- Pay attention to the name, idioms, words without a direct translation.
- Change sentence structure if necessary.

Love is a Fallacy: Task 2

Take, for example, **Petey Burch** my roommate at the University of Minnesota. Same age, same background, but **dumb as an ox**. A nice enough fellow, you understand, but **nothing upstairs**. Emotional **type**. Unstable. Impressionable. Worst of all, a **faddist**. **Fads**, I submit, are the very negation of reason. To be **swept up** in every new craze that **comes along**, to surrender oneself to idiocy just because everybody else is doing it - this to me, is the acme of mindlessness. Not, however, to Petey.

- Piemēram, **Pītijs Bērčs** – mans istabas biedrs Minesotas universitātē.
- Tas pats vecums, tādi paši dzīves apstākļi, bet **dumjš kā zābaks**.
- Nu, jūs saprotat, lāga puisis, bet **visi nav mājās**.
- Emocionāls **tipiņš**. Nestabilis. Viegli ietekmējams. Pats trakākais- **sekotājs modei**.
- **Šie modes upuri**, es pieļauju, ir pierādījums saprāta trūkumam.
- **Skriet līdzi** katram jaunam modes untumam, pakļauties idiotismam tikai tāpēc, ka visi citi tā dara – manuprāt, tā ir stulbuma visaugstākā pakāpe. Tomēr, Pītijs domā savādāk.

Translation of terminology

Tips

1. Check dictionaries of terminology.
2. Search for documents/texts with the given term.
3. Invent your term.

1. Poisoning the well
2. Post hoc

1. Diskreditēšana
2. Klūdaina cēloņsakarība;
Nepatiesa cēloņa klūda;
Post hoc

Translation

- Can be done individually or in pairs/groups
- The translated text can be compared, shared and improved, different variants discussed
- Students can create a table with differences between TL and SL
- The text can be translated from SL to TL, then from TL back to SL by another student
- Can be a collaboration between two subjects (English, Latvian, other foreign languages)

Assessment. Angļu valoda II

Vērtēšanas kritēriji (3. uzdevums)

Kritērijs	Valodas apguves līmenis			
	Prasmīgs lietotājs Augstākais līmenis C1	Patstāvīgs lietotājs Gandrīz augstākais līmenis B2+	Patstāvīgs lietotājs Augsts vidējais līmenis B2	Patstāvīgs lietotājs Vidējais līmenis B1+
Zināšanas un izpratne	Tulkojums pilnībā atbilst originālā teksta saziņas mērķim, precīzi atspoguļo smalkas nianses, kā arī tieši vai netieši izteiktus viedokļus un attieksmi.	Tulkojums atbilst originālā teksta saziņas mērķim, atspoguļo nianses, kā arī tieši vai netieši izteiktus viedokļus un attieksmi.	Tulkojums kopumā atbilst originālā teksta saziņas mērķim, atspoguļo dažādus viedokļus un attieksmi.	Tulkojums dalēji atbilst originālā teksta saziņas mērķim, atspoguļo dažādus viedokļus un attieksmi.
Tekstpratība (teksta uztvere + tekstveide)	Netiek vērtēts.	Netiek vērtēts.	Netiek vērtēts.	Netiek vērtēts.
Valodas lietojums	Tulkojuma valoda ir pilnībā atbilstoša oriģinālam: formulējumi liecina par ļoti plašu valodas līdzekļu spektru un vārdu krājumu, ieskaitot idiomātiskos izteicienus.	Tulkojuma valoda kopumā ir atbilstoša oriģinālam: formulējumi liecina par plašu valodas līdzekļu spektru un vārdu krājumu.	Tulkojuma valoda ir kopumā atbilstoša oriģinālam: formulējumi liecina par pietiekamu valodas līdzekļu spektru un vārdu krājumu.	Tulkojuma valoda ir dalēji atbilstoša oriģinālam: formulējumi liecina par pietiekamu valodas līdzekļu spektru un vārdu krājumu.

To sum up

Through translating, a student

- improves the understanding of the language/style/genres/culture;
- analyses the vocabulary and grammar characteristic to source and target languages.
- Translation can be a challenging and entertaining activity for advanced learners.

What is your experience with translation activities?

Do you see possibilities to use translation in your classes?